

Год. VI.

Број 8.

**НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.**

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

УРЕДНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

Протојереј Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 18. фебруара 1896.

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Наредба

кр. хрв. слав. далматинске земаљске владе, одеда за унутрашње послове, од 9. (21.) августа 1894. бр. 40.707 ex 1893., упућена на све кр. жупанијске области, приоштинена архид. административном одбору дошсом кр. зем. владе, одеда за богоштовје и наставу од 11. (23.) децембра 1895. бр. 12.616, а црквеним општинама саопштинена наредбом архид. административног одбора од 17./29. јан. 1896. бр. А.О. 2075/ex 1896., у погледу присуствовања изасланика политичке области у црквено-општинским скупштинама при распорезу парохијала.

Свима краљ. жупанијским областима.

§. 14. I. Б. превишњим решењем од 10. августа 1868. одобрених закључака српског црквено-народног сабора од године 1864./1865., те на основу превишњег решења од 26. августа 1876. изданим одредбама кр. земаљске владе одеда за

богоштовје и наставу од 21. јула 1877. бр. 1810. у погледу поступка при распорезивању и исте-ривању плаћа гр. ист. српског парохијалног свештенства одређено је, да при стварању закључака црквено-општинског заступства, односећих се на прописивање парохијалног намета потребна за подмиривање плаћа парохијалног свештенства и црквених потреба, односно при распорезу годишње плаће, имаде присутан бити изасланик политичке области и то предстојник исте или заменик му, дочим се евентуалне нагоде, које у име те плаће склопи гр. ист. парохијално свештенство са опуновлашћеним заступницима парохијалних црквених општина, имаду скланати пред политичком области.

Пошто су пренаведене одредбе те, навластити и она §. 14. I. Б. превишњим решењем од 10. августа 1868. одобрених закључака црквено-народног сабора од године 1864./1865. погледом на одобравајућу заповрк тога превишњег решења, донешене у намери вршења државног врховног надзора над управом гр. ист. српске

Цркве, то спада извршивање тих одредаба као послова јавне управе, а не послова у интересу скромних странака лежећих, недвојбено у уредовну дужност означених званичника овоподручних управних области прве молбе, а пошто се по одредби §. 77. закона од 5. фебруара 1886. о устроју жупанија и уређењу управе у жупанијама и котарима за подмиривање уредовних путних трошкова дозначују предстојницима управних области прве молбе, паушал из земаљских средстава, то је очевидно, да путне трошкове, који ће настати при извршивању у говору стојећих уредовања, неће имати подмиривати црквене општине, него ће се исти имати покрити из паушала дотичне котарске области.

Поводом молба, што су их у том правцу ставили административни одбори архидијецезе дољно-карловачке и епархије пакрачке, налази кр. земаљска влада, одел за унутрашње послове одредити како следи:

1.) На замолбу предстојништва гр. пет. црквених заступства или архидијецезалног, односно епархијских административних одбора, имаду у смислу наредбе кр. земаљске владе одела за богштовје и наставу од 21. јула 1877. бр. 1810. предстојници кр. котарских области сами или њихови заменици као законити сведоци присуствовати односним расправама, вођеним у предмету прописивања парохисјалног намета, не смеју пак то уредовање поверити службеницима општинских уреда.

2.) Тим уредовањем скопчани трошак имаде се подмирити из уредовног путног паушала кр. котарске области.

Што се кр. жупанијској области у решењу и уз повратак прилога извешћа од 1. јуна 1893. бр. 5070. знања и даље сходне одредбе ради саопштава с додатком, да ће о предстојећој одредби бити обавештени административни одбори архидијецезе карловачке, односно епархије пакрачке и горњо-карловачке с молбом, да председништва подручних црквених заступства унуте, нека се ради установљења дана и места, када и где се ушито уредовање предузети имаде, ставе праводобно у сходан договор са кр. котарским областима тога ради, да исте могу удовољити тим замолбама без уштрба своје ине службе, те уз исто можда обавити које ипо уредовање у оној околици.

У Загребу 21. августа 1894. За бана:

Станковић с. р.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Без пчеле ни родити се ни умријети.

Српски народ.

Ове године марта мјесеца биће двадесет година како сам се упознао са трудољубивом и неуморном пчелицом, која без престанка и санка ради и која је једино само за рад створена, можда људима за примјер и угледање. Двадесет је година како сам заволио ту свету животињицу, свету по њену неуморном раду, свету по њеној умјерености, свету по њеној чистоћи и то не само чистоћи кућевној него и чистоћи тјелесној, јер она проживи свој вијек у вјечитом дјевојачком стању. Али њен вијек не траје више него шест недјеља за вријеме паше. Она се за вријеме паше тако истроши, тако се изрга од неуморнога рада да не може више живјети од шест недјеља. Занста примјер неуморне радности! Двадесет је година како сам заволио пчелу, па ми није досадио рад око ње, јер она је света животињица, коју воле и његују сви народи, особито хришћански народи, а опет међу њима особито Срби. Србин је највећма заронио у живот пчелињи. Он пчелу боље познаје него икоји други народ. Да је Србин познавао и познаје пчелу боље од других народа, то се види из техничких пчеларских израза српских. Зашто су хришћански народи његовали пчелу? Зато што пчела даје восак, а од воска се праве свијеће, које служе за увелич ње славе Божје. У хришћанским црквама оштро се налаже да се горе *lumina ex pura cera et ex operibus arum*. Зато су с пски краљеви његовали пчелу и подизали грдне пчелињаке, а пчеларима давали њеке новластице, које није уживао сваки себар. Ја сам 1879. у Ш. „Годишњици“ Николе Чупића написао историју пчеларства у Срба од најстаријих времена до данас, па сам ту описао и пчелињак Цара Душана на Слатини, који је он дао цркви Арханђеловој у Призрену. Тај је пчелињак заузимао грдан простор, на којем су биле хиљадама кошница, око којих су радили многи пчелари, којима ми и имена знамо. На том грдном простору разлијегала се чаробна зука неуморних пчелица сабирајући мед и рђу и градећи восак, који ће служити за увеличање славе Божје.

Прва је уздигла пчелу, јер она даје восак и мед. Пчеларство је стајало у стара времена под заштитом цркве и државе, па то је у ново вријеме добро схватио и митрополит Стратимировић препоручујући пчеларство својему свештенству и потпомажући књижевност пчеларску. Све сам ја то опширно у својем „Српском пчелару“ разложио и ко би хтио о том више знати, наћи ће у њему. У ново дакле вријеме видимо ми митрополита Стратимировића као заштитника пчеларства. У најновије вријеме прије 18. година подигао је архимандрит Иларијон Руварац катедру из пчеларства у богословији карловачкој схвативши добро пчелу од каквога је она моралнога утјецаја на свијет и какве материјалне користи може носити појединим свештеницима, на које би се угледао и други свијет. За ових осамнаест година има — хвала Богу! — на свијем крајевима српских свештеника, који шире пчеларство, ту појезију економије међу своје парохијане. Па и у данашње дане није вриједна пчелица без заштитника. Његова Светост, патријарх српски Георгије са Светим синодом одредио је да је пчеларство обилгатан предмет у богословији. Тијем је ударен чврст темељ пчеларству у нас, које је од тако благодатнога утјецаја на народ. Ми видимо да није вриједна пчелица од најстаријих времена па до данас никад остала без заштитника, да се црква српска увијек бринула за пчелу, јер она даје восак, од којег се праве свијеће, које служе за увеличање славе Божје.

* * *

Црква је уздигла пчелу, јер је посебно одредила у Требнику молитву за освећење пчелињака: **чинъ благословеніа пчелъ**, за освећење ројева: **Благословеніе роевъ пчелиныхъ во оудіа нова всажденныхъ**, за освећење меда: **Чинъ благословеніа новаго меда**. Читајући то зажелио сам да се и мој пчелињак освети, те да се тај лијепи црквени обичај обнови. Године 1891. 10. новембра осветио је г В. Латинкић сада парох јазачки мој пчелињак, гдје су били назочни сви професори богословије и гимназије карловачке. Кад год уђем у пчелињак, сјетим се тога чина и чисто ми још звоне оне благословене ријечи из молитве о благословеніи роевъ пчелиныхъ: **Божје всемогій, предвѣщный — сей пчельникъ и ево оудіа благослови, умножаа предмножи въ немъ пчелы,**

и благодатию твоєю ѿ соблюдающихъ, тѣснаго насъ меда исполни: да никакво сей пчельникъ созданій твоихъ пчельныхъ лишенихъ, но всегда преисполненъ соты меда бѣдетъ: и по преиспоугой благодати и непобѣдимѣй крѣпости твоей, да ѿвита неподвижнимъ многими лѣкствы, и непоколебимъ зазорными шканин, но твоєю всемогущею шгражденъ державою, и шеткненъ шполченіемъ, ѿ всякаго коварства колшешнаго сохраненихъ и всегда къ твоей, Христе, рѣкошти некрѣдимъ превѣдетъ. Ја то све спомињем стога што сам чуо, те се радујем да и моји ученици пчелари сада већ свештеници обнављају тај лијепи црквени обичај на својим пчелињацима.

* * *

Мед је лековит. Лековитост његова долази од мравиње киселине, отрова пчелињег и етерских зејтина. Отров пчелињи и етерски зејтини имају антисептичну силу, те заустављају врење и сваку трухлеж. Будући да се отров пчелињи и етерски зејтини налазе у меду, то ће бити свакому појмљиво да је мед лековит. Познато је да наш народ мед у многим приликама употребљава за лијек и многе мелеме с медом прави. Наш народ држи мед за врло лековит. Па и молитва, коју свештеник чита при „**благословеніи новаго меда**“ казује нам да мед добива лековиту силу **благословеніемъ божіимъ**. Та молитва гласи: **Господи Исусе Христе, самъ и нынѣ призири свыше на созданіе твое сіе, и благословеніемъ твоимъ небеснымъ благослови и шкати соты пчелъ, и ѿ нихъ медъ и подаждь емъ дѣйственишъ благодать паче всѣхъ совершенишъ: да всякъ ѿ негъ вкѣшающей, прѣмлющей и пѣвщей шкратетъ благополѣчное здравіе, и пицею сею насытитса и исполнитса всякаго блага.** — А мед је продукт те свете животињице пчеле

Па и воскомастих, којим се обливају свете мошти, које долазе у антимис и под свету трапезу или у свету трапезу при освећењу храма, не може бити без продукта пчелињег, воска и без **иныхъ благовоинныхъ вецей**, а то су смоласте материје, које пчеле сабирају са различитих дрвета.

Не ћу спомињати да се кољиво састоји из **варенныхъ пшеницы съ медомъ смѣшанныхъ** (вид. Требник), да се чесница прелива медом на Божіћ, него ћу још споменути да ученици Христови посліје васкрсенија кад

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

се Христос појавио пред њима и кад их је заштитио: **И мате ли што сигурно здрџ?** даше му **рыбы печены частъ и ѿ пчелъ сотъ** (Лук. 24. 42.)

О каква свеза међу пчелом и црквом! Па каква свеза међу пчелом и православним Србином! Православнога Србина прати пчела од рођења па до гроба. Свијећа му гори при знамењу и крштењу, свијећа му гори о крсном имену (крсна свијећа), свијећа му гори кад му пјевају **пѣсни исхвдныѧ**, свијећа га прати и на онај свијет, па зато се и чује из уста српских: *Без пчеле ни родиши се ни умријеши.*

Јов. Живановић.

Основни принцип римског католицизма.

— Н. Бјељајев. —

(Наставак)

Доктрине католицизма о невином стању човеком и о последицама грешнога пада, које смо изнели, не могу се у многим односима одржати, кад их разгледамо, у чему се разликују од православног веровања. Један од битних његових недостатака је већ и тај, што је с католичког гледишта готово немогуће разјаснити, као што треба, акат пада. Одкуда се, доиста, појавила у човеку могућност преступа заповести? Ако је смисао доктрине *donum superadditum* тај, да је у невином стању првога човека сам Бог својом личном благодаћу одржавао равнотежу и хармонију између виших и нижих тежњи његових тако, да се тело морало покоравати духу, отуд су онда, не гледећи на такво деловање благодати, у акту пада ниже силе одржале победу над вишима? Ономе гледишту, које лежи у основи православног вероучења, наиме, да је акат пада био акат слободне воље човекове, у системи католицизма нема места. То отпада овде због претпоставке да се слобода човекова раздвојила међу противним и разним тежњама човековим, и да није имала у себи ничега таковога, чим би се узвисила над њима. Поред таквих особина слободе, човек је могао бити само пасивни носилац благодати, а узрок паду треба тражити ван његове личне слободе. У акту пада показала се несугласност између телесних и духовних тежња човекових, која је још у почетку била унета у његову природу. А то је могло на-

стати само на тај начин, што је благодат престала одржавати тело у покорности духу, а дух — Богу. Значи: акат пада, може се разјаснити, с католичког гледишта, само тиме, да је Божанска десница, која је из почетка подигла првог човека на висину првобитне праведности, одмах га затим оборила с те висине, оставивши га само под погодбама његове природе. Даље остаје у римокатоличком учењу без јасног решења и друго знаменито питање које се тиче кривичности човекове пред Богом. Човека оставља благодат првобитне праведности, и он, остављен својим силама, пада, износећи на светлост актом пада она природна несавршенства и недостатке, које је унео у његову природу сам Творац. Па у чему је ту кривица човекова? Зашто он пада под одговорност?

Али најважнији недостатак католичке доктрине налази се у томе, што она нонавља основне ставке старог пелагијанства. Пелагијанци су карактерисали слободу само с формалног гледишта, као способност подпуно индиферентну, која подједнако тежи и добру и злу и подједнако пада под утецај једног и другог, као способност без икакве унутрашње садржине и без задатка за морални прогрес. Па исте такве назоре, који чине камен темељац у пелагијанству, налазимо и код римокатолика Још се већма приближује католичка доктрина пелагијанској јереси у питању, да ли је као последица греха настала каква му драго повреда у човековој природи. У католичкој вероисповедној системи је то питање тесно свезано и испреплетено с читавом гомилом других питања, чије је решење управљено на то, да се утврди разлика међу садашњим католицизмом и старим пелагијанством. Но поред свих напора, да замрси ствар у свом одговору на постављено питање, католицизам исказује мисао несумњиво пелагијанску, а наиме, да први човек није имао никаквих преимућства пред палим човеком, да је и после пада природа човекова, духовна и телесна, остала онакова иста, какву је Бог створио, да су се у палом човеку појавила несавршенства наше природе, која је већ у почетку у њу унео сам Творац. С тога и одредбе старе цркве против пелагијанства могу бити примењене на католицизам. Тако се баш не може рећи, да иде на руку учењу католицизма СІХ правило картагинског сабора, које је осудило доктрину пелагијанаца, да је човек створен смртним,

јер би, и ако би сагрешио, и ако не би сагрешио, морао умрети телом т. ј. оставити тело, не за казну ради греха, него по неопходности своје природе. Разлика између старе јереси и садашњег католицизма само је та, што су пелагијанци, сматрајући, да је стање природно једнако, како у Адаму до пада, тако и у његовим потомцима, одбаћивали првородни грех и у смислу повреде наших природних сила и способности и у смислу наслеђене кривице пред Богом, а у католицизму се првородни грех признаје у последњем смислу; а што се тиче повреде (*corruptio vulneratio*) природе грехом, римски богослови разумеју под њом једва *iniustitia originalis* или *caerentia doni superadditi*. Одатле је, у сваком случају, само један корак до потпуног негирања првородног греха и католицизам чини тај корак у доктрини о непорочном зачећу пресв. Деве.

Затим се огледа сродност католичког гледишта с пелагијанским и у доктрини о добрим делима, којима су стари јеретици давали тако значај, да се спасење сматрало у њиховој системи не као дар, који нам се даје забадава, силом искупне жртве Сина божијег, него у виду плате и награде за подвиге и заслуге самога човека. Католицизам одбацује тезе пелагијанаца, које се односе на ову ствар, кад их узмемо у првом њиховом смислу, и како су их формулисали непосредно сами јеретици. Али и католицизам ипак преувеличава значај добрих дела и чак измишља тако звана *opera superrogationis*, којима човек као бајаги може принети задовољење Богу (*satisfactio*) не само за покриће својих дугова и времених казни, неразрешених у тајни покајања, него чак и за намирење туђих дугова.

Приписујући човеку, како у првобитном његовом стању, тако и у садашњем, задовољство са самим собом т. ј. признајући, да човек од природе влада са потпуно довољно снаге и способности, да би постигао спасење и блаженство, пелагијанци, као што је познато, ставише себе у негативан одношај и према црквеном учењу о благодати. Човек, по њихову мишљењу, има потпуну могућност, да се развија самостално и да живи по закону Божјем, а не по закону греха, јер је при самом акту стварања обдарен богатим моралним силама, које осташе неповређене и после пада. С тога у системи пелагијанства не налази себи места учење о благодати у

црквеном смислу, т. ј. као о таковој божанственој сили, која делује у човеку унутрашњим начином, у врло тесним везама са његовим природним силама, зачињући, подижући и чувајући у њему духовни хришћански живот и усвајајући свакоме човеку појединце дело искупљења, које је свршио Исус Христос у ошће за цео род људски (*gratia inspirans*). А ако и доуштају пелагијанци благодат, то за њих није ништа више него сама природа или оне природне моралне силе, којима је човека обдарио Творац (*gratia creans*). Затим сва она спољашња оруђа, којима потпомаже Бог човека на путу добра (*gratia iuvans*), а као најглавније од њих закон Мојсијев с његових десет заповести, а тако исто и наука Христова и његов пример највише праведности, који је пружио људима. У њима човек може наћи и руководство, да разликује добро од зла, као и побуду за добродетељан живот и подпору у нравственим подвизима.*) С том пелагијанском доктрином католичко учење има ту заједничку црту, што се и овде, поред свег труда католицизма, да се узвиси над пелагијанским гледиштем, благодат слика као сила Божја, која делује на човеку чисто спољашњим начином. Заиста католицизам ствара тако оштре разлике и тако дели области, у којима делују Божанствена благодат и човечја воља, да се унутрашња веза између њих и њихово узајамно деловање не да ни замислити. А уз то католицизам признаје, да није било унутрашњег узајамног деловања између благодати и слободе већ у одношају према невином стању наших прародитеља у рају. Премда је првом човеку и био саопћен *donum supernaturale iustitiae originalis*, али као да није било унутрашње хармоније између благодати и слободних сила човекових. У човеку, по самој природи његовој, због противности духа и тела, настаје борба и несугласност у тежњама. Али ту борбу уништава благодат у човеку, која одржава тело у послушности духу (*tamquam fraeno**) јер савршенства невиног стања, по изразу Беларминовом, *non erant insitae et impressae ipsi naturae, ut sunt dona naturalia, sed extrinsecus assutae et superadditae, ut sunt dona supernatu-*

*) Schaff. Kirchengeschichte. I. 1077—1080. Baur. Vorlesungen über die christl. Dogmengeschichte. I. 2. SS. 331—340. Leipzig. 1866. Oehler. Symbolik. S. 462. Tübingen. 1876.

*) Catechism. roman. IV, 12. 5.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

galia*). А ако је човек створен на тај начин да је благодат још до пада деловала на њега с поља, а не изнутра, онда је логика захтевала, да се то гледиште спроведе и на даљо и да се унесе и у учење о искупљењу. Искупљење је поновно стварање човеково; оно враћа човека у првобитно стање. Стога мора бити аналогије између првобитног стања и процеса искупљења. Ако је благодат још до пада деловала на човека чисто спољашњим начином, онда и у процесу искупљења између благодати и искупљења не може бити других одношаја, него чисто спољашњих. Релефније од свега то гледиште избија на светлост у учењу о деловању тајана *ex opere operato*, где се блаженство благодати деловања неопходно и безусловно привезује за извесно извршење прописаних спољашњих послова, који обухватају собом *materiam et formam instituendi sacramenti*. Наиме од онога, који приступа тајнама, ништа се више не тражи за њихово деловање, осим спољашњег акта примања — ни вере, ни побожног унутрашњег осећања, само да не подиже против деловања благодати нарочите препреке, и да јој се не противи свесно. Али има у системи католицизма и много других тачака, које почивају на грубим представама о благодати, као Божијој сили, која делује у човеку чисто спољашњим начином. Може се рећи, да је цела римска црква, са својим папама и са свом гомилом папских уредаба, огромно *opus operatum*. Јер шта је папа? Он је спољашњи центар благодатних дарова за сву цркву. Основна идеја се папства наиме и састоји у томе, да се сва црква у свој својој целини, не само мирјани, него и јерархија, може спојити с духом, благодаћу, само спољашњим начином, помоћу папе, који је једини за цео хришћански свет видљиви извор благодатних дарова.

*) Bellarmini - de gratia primi hominis, CVI.

Утецај молитве.

Беседа Евђ. Берсеје-а. По руском превео с француског
П. Весин.

(Свршетак)

Чине и други приговор, поводом тврдње наше, да молитвом можемо изменити ток ствари и задобити за себе вољу божју. Говоре нам, да то значи сумњати у мудрост и благодат бо-

жију и у прекомерној гордости, замењивати њега нашим утецајима, јер да је једини положај, који приличи у одношају к Њему, очекивање и покорност вољи Његовој

Уклонимо из тог приговора све што нам изгледа неправедно. Кад кажемо да човек својом молитвом привлачи милост самог Бога, то преносимо на језик људски ствари које нас, превазилазе, тако као што је воља наша сасвим немоћна, да подчини вољу Божанску себи. Рекавши то, опазимо, да приговор овај пада као и прошли сам од себе. Говоре нам, да мудрост и благодат божија треба да спрече наше обраћање са молитвама к Богу; но шта би ви одговорили оном, који би на основу тог начела, осуђивао човечји труд? „Ви се трудите и радите, рећи ће он, но не значи ли то сумњати у божју бригу о вама? Не значи ли то тражити замене божје радње својом? Бог је добар, Он очевидно хоће да ви живите. Па оставите Њему бригу о себи!“ Шта се може на то одговорити, браћо? Може се одговорити: „да Бог заиста хоће да ја живим, но хоће да живим од рада; зато је и усадио у мене тежњу к труду; а ако ја не слушам ту тежњу, то Његова воља, ма да је како блага, не би се испунила за мене. Од мене и мога труда зависи испуњење воље божје.“ Ја мислим да се на оваки одговор не може ништа опазити. Што се односи на молитву може се рећи, да се односи и на труд. Јест, Богу је угодно, да се та цел достигне и таки резултат добије, но Он је ставио за то и једну погодбу: радњу душе, молитву. Ако се ја не будем молио, божја воља у погледу мене неће се испунити. Ако се не будем молио, благослов божји неће саћи на моје ближње, на људе, на свет; ако се не молим, несрећа и случајности неће поштедити мене. Молећи се да ли се правим мудрији од Бога или измењујем Његову вољу према својој? То би била ружна, збркана претпоставка! Не, сасвим на против; ја хоћу само да одговорим Његовој жељи, хоћу да поступам по Његовој вољи и да припомогнем остварењу Његових божанских намера. У том и јесте моја највећа слава!

Сад нам остаје још један приговор, браћо, најраспрострањенији, и највише се употребљава. Он је позајмљен, веле, из искуства. „Кад би, кажу, у самој ствари молитва утецала и могла утецати на друге, на догађаје, на светски поредак, то би последице њене видели сви. А

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

да види их ко види! А да ли је, који најбоље верује избављен од невоље више него други? Пролази ли анђео смрти мимо њихове куће, штедећи им првенца, као што беше код Јевреја? Да ли се искушења и невоље не дотичу оних, које Он љуби? Ми чујемо молитве, но да ли видимо одговора на њих?“ О, хришћани, жртво великодушне заблуде! Шта је учинио ваш Бог за вас?

Вама су познате ове речи, браћо. Колико ли сте их пута слушали! Колико ли их пута скептици употребише у својим подмесима над молиоцима! Како често су можда, таке сумње утецале на вашу осетљиву душу и колебали вашу искрену веру у помоћ и саучешће Божје? Но ти, који тако мисле о последицама молитве, могу ли распознати те последице? Знају ли они, колико те молитве беху из чистог срца и искрене? Знају ли како осећај беше у њима? Они се чуде њихову неутецају, но прво би требало знати, да ли су се могле узнети к Богу и достићи Га. Шта велите ви о молитвама, које постају на земљишту егоизма, преступа, порока и страсти?

И тако, да оценимо видљиви утецај молитве, требало би, браћо, пре свега разгледати, кака је наша молитва сама по себи. Но који би човечји поглед могао одредити ту њихну цену и вредност? Мисионар, који се моли Богу за успех у проповедима свога учења, мисли само о себи и о успеху својих мисли и своје радње. Отац који се моли за дечју срећу, мисли само о њихној земаљској срећи и гордо са самопоздањем гледа на њихову сјајну будућност. Човек огорчен, који до сада није мислио на Бога, и који ће Га сигурно сутра опет заборавити, сећа се Његова бића само зато, да Му се егоистички помоли за своје избављење, и заборављајући невоље других људи, мисли, да је само он привилегисан предмет Његове милости. Грешан и покварен, који се моли, да га одврати од саблазни, но међутим снује у срцу преступ, — да ли су се сви ти молили у истини? Може ли се после овога чудити, што је толико молитава остало без одговора? Још једанпут: је ли ваше, да судите о путевима божји? Ево о чему је требало прво размислити, а не на брзу руку осуђивити путеве провиђења. Сад разгледајмо из ближе учињени приговор.

Упућују нас на молитве, које остају без одговора, на молитве, које су принесене с нај-

већом вером, побожношћу и смиреношћу, и веле, да се и тада не може тврдити, да молитва утече. Но нека је и тако!

На тај доказ искуства одговара само искуство. Ја се обраћам онима, који се умеју молити, и које зацело можемо убројати у боље судије у тој ствари. Обраћам се к њима с поверењем, знајући, да ће потврдити утецај молитве. Шта више овде у овом храму, као и свуда у свету где се скупљају верни, где се Бог признаје као Отац наш, чули бисмо један и исти одговор У њему је то искуство. У тој маси верних сваке врсте и карактера, међу којима се налазе најбоље душе, које се одрекоше сваке преваре и лажи, које љубе истину, сви ће у један глас рећи: „јесте, молитва утече, и ми стојимо, да то засведочимо пред целим светом“.

У осталом има и видљивих резултата молитве, који се јављају тако јасно, да би их једва ко могао порицати. Кад бисмо видели, како четрдесет векова у назад, у равници Халдеје, непозната глава непознатог племена приклони колена пред Јеховом и призиваше име Његово ради свог сина, потпуно уверен, да ће сви земаљски народи бити благословени у име Његово; кад бисмо две хиљаде година иза тога чули празноћу Галилејаца, који се мољаху у Сијонској горњици (горња соба), где замишљају да ће цео свет победити вера, чији беху они сведоци, готови бисмо били насмејати се, како пред молитвом Аврама, тако и пред молитвом првих ученика Христових. А сад ко сме рећи да су се они преварили. Сад тречина целог човештва види у Авраму оца верних, и молитва апостола понавља се све више и више у цркви, која се шири по свима крајевима света.

Но, ако је за поглед, који обухваћа читаве векове, победа вере очевидна, не може се рећи, да је и за обичан живот. Овде су утецаји молитве скоро увек скривени. Њих виде само душевне очи. По спољашности судба вернога ни учем се не разликује од неверног. Једна судба постиже све, говори Еклезијаст (Еклес. II. 14). Једна и иста несрећна случајност, једна судба поражава и оног, који се моли, и оног, који хули на Бога. То нас и диви и смућује, но питам вас, браћо, да ли би могло бити другаче?

Ви би хтели, да молитва утече видљиво, и да својом очевидношћу уништи сваку сумњу.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Па како ће цену имати она тада? Ви би мо-
 жили избављење од болести или искушења, и
 молба ваша тога часа би се испунила; стра-
 дање и зло побегло би као сенке, и на вашем
 раваном путу ишчезле би јаруге и беде. Тек
 што би се у вас јавила кака жеља а она се
 већ испунила. Но зар ви не предвиђате, да
 би тада сви захтевали бити хришћанима, као
 ви; да би сви, као ви, волели се молити. Из
 љубави? Не, већ из пуне користи, јер ко да
 се не моли том Богу, који одговара тога часа
 на позив и грли своје избранике брзим и вид-
 љивим штићењем! Ходите, користољубиви, при-
 љите брзи посматрачи угодности и интереса,
 клекните! вама припада награда на небу, а у
 очекивању њеном је сва срећа на земљи. Нема
 бољег од жалости, зла и лишења! Јест, ви би
 желели то, али Бог није хтео. Он никад не
 обећаваше вернима видљиво избављење, него
 је рекао, да ће *они страдаши* сад двојном,
 — и као људи и као хришћани (види 2 Тим.
 III. 12) По изгледу, Он је њих оставио при-
 ликама, и ничим их не одликује од осталих
 смртних. Угњетени, као и други, они често,
 шта више више него други, страдају и умиру.
 Но под том видљивом несрећом осећају они
 божју десницу. Они сигурно иду, озарени ве-
 ром, и под том суровом дисциплином исказује
 се највеће и најлепше на земљи: љубав, која
 служи Богу не тражећи ништа за себе, љубав,
 која посвећује Богу своју срећу, спокојство,
 радост и долази до највећег одрицања.

Сурова провалија! Болесно васпитање! Но
 зато под таким утецајем се увек боље научи
 распознавати утецај божје љубави. Испочетка
 нам изгледаше, да су молитве наше неплодне,
 да их Бог не слуша. Затим смо дознали, да
 их слуша на Свој начин, не тако као што смо
 ми себи представљали, и да нам он спреми не-
 што лепше, него што смо ми тражили. О, браћо
 моја! Ви, којима је Бог дао у део сиромаштво,
 и ви, који знате, шта вреди свакодневни за-
 логар хлеба, не би ли страдали, кад би вам
 младић какав пришао с наивним поверењем и
 замолио од вас тако што, што би он набавио
 тек помоћу особитих средстава. Зашто да он
 нема, што имају многи други? Зашто та же-
 стока мисао о неједнакости требаше тако рано
 да охлади његово срце? Ви би може бити мо-
 гли њему то уступити, но учинивши били бисте
 слаби и ништавни, јер, наслађујући његово

срце, угађали би његову каприцу, развили би
 у њему жељу и приговорили би га рђаво на
 животну борбу. И ви откажете њему, не гле-
 дећи на његово огорчење и раздражење, које
 ће удалити његово срце од вас. Тако и с нама
 поступа Бог. Под његовим видљивим и несхва-
 тљивим за нас ћутањем скрива се воља света
 и очинска, која хоће да нас спреми за небо.
 Не говорите више, да је ваша молитва остала
 без последица. Она је утецала, но не као што
 сте ви хтели. Она је прибавила вама и онима,
 које љубите, благослов бољи за њих и за вас,
 него што сте мислили. Ви сте сањали о срећи
 земаљској, Бог вам је дао други венац; ви
 сте хтели избављење, Бог вам је послао стра-
 дање, које вас је осветило и очистило. Ма како
 било, дошла ваша молитва до Бога: видљиво
 или невидљиво, главно је да сте добили одго-
 вор на њу. А кад сазнате, пре или после, тај
 одговор, ви ћете благосиљати вашу верност и
 уздање у Бога. Амин.

„Талита куми!“*)

Громко се разлежу гласови по Јевреј-
 ским Зборницама, у Палестини. Појавио
 се човек из *Галилеје*, који чуда твори
 Узбуњени Свештеници и Левити спремају
 се, да једном за свагда стану на пут *На-
 зарећанину*, чија Проповедања заљубљаше
 ступове Јерусалимског Храма. Народ се
 ускомешао. Глас о чудима, што их је до
 овога дана починио, летео је, од уста до
 уста, муњевитом брзином, па се, као море,
 прели преко Самарије и поче заљубљивати
 о зидове Давидова Храма, у Јерусалиму.
 Народ је у Назарећанину гледао Пророка
 Исцелитеља, Свештеници и Левити, човека,
 који је дошао међу Израиљћане, да обори
 Законе Праотаца, да поруши Храмове и
 створи перед у Изабраноме Народу.

„Он хули на Веру Праотаца!“ узви-
 киваху у Зборници Јерусалимској.

— Он исцелује! — чу се неки глас, и
 Зборница се узруја.

„Ко је тај што рече да исцелује?“
 „Нека изађе на средину! — Нека нам то
 још једном каже и потврди!“

Свештеници и остали тумачи Талмуда,
 који седеше на својим клупама у Зборници,

*) Халдејски, значи: Девојко, устави!

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

стали с места и испитујућим погледима траже у гомили светине онога, који им рече онако. Маса народа поче се расклапати и пропустити међу собом човека, који ступаше напред. Сви погледи управише се на њега, када ступи на чистину, између масе и Апс Првосвештеника.

„Ако се неварамо, ти си *Јаир*, Старешина Зборнице Гадарске.“ *)

— Ја сам! — одговори човек, што изађе на средину. Њему је могло бити око 60 год. Још не сасвим сед, овај старац подсећао је изразом лица и достојанственим, али не и наметљивим држањем, на старе патријархалне поглавице, који стајаху на челу великих Породица и владаху самостално пространим и бујним пашњацима, по којима насијаху неизбројна стада њихова. Дубока збиља и дух, који је више размишљавао но што је говорио, вејао је у његовим очима и улевао у посматрача безусловну поверљивост Јаир, старешина Гадарске Зборнице, био је уважен не само у *Гадари*, него и у самој *Јерусалимској Зборници*. А то и беше узрок те међу Свештеницима и Левитима, место узрујаности, овлада дубока тишина. Са великом занетошћу сви су очекивали, да чују, шта ће Јаир рећи, и како баш он, један између најпоузданијих стубова Давидова Храма, мога исказати ону реч.

Јаир узе реч и стаде причати како је познао Назарећанина у Зборници у *Капернауму*. Пред силном светином, што се слегла тамо, проповедао је он о *брањској Љубави*, о *Праштану*, *Спасењу душе* и *Васкресењу*. У Зборници је било много Садукеја, који одбацују Васкресење, а међу њима и један са усахлом руком. Садукеји се прешираху и доказиваху, да нема Васкресења Назарећанин је седео у Храму и мирно слушао разговоре њихове. А када они исказаше све што знадоше навести, он уста и рече: „Неверници! погледајте онога са усахлом руком! Није ли она мртва? Ето вам кажем, оживићу је Духом Светим, ако верује.“ — Верујем, Рави! — узвикну овај Садукеј. Тада приступи неколицина

Фарисеја, који се међу светином налажаху па му рекоше: „Рави! Знаш ли да је данас Суботни дан, а теби је познато да онај руши Законе Јехове, који у тај дан ма какав посао започне?“ Тада видех овога Младића како изведе Садукеја на среду, и силним гласом узвикну: „Ваља ли у Суботу Зло чинити, или Добро? душу одржати или убити? Ако вам се у Суботу дом запали, хоћете ли чекати други дан да га гасите, или ћете га одмах угасити?“ — А када му нико не одговори, он их погледа тужно, а за тим се обрати болноме Садукеју и јаким гласом запита: „Верујеш ли?“ — Верујем, Рави! — одговори му овај. Тада Назарећанин рече: „Ти, који верујеш, пружи усахлу руку и буди исцељен!“ — И чујте ме, Оци! чуј ме, о Првосвештениче, Ано! Овако, као што вас видим, видех како Садукеј опружи руку, како увеле жиле набрекоше струјом свеже крви, и како болесник весело креташе руку на све стране! И то је, Оци, оно, што сам ја својим очима видео, а ваше је сада да нам протумачите, одкуда му ова моћ да исцељује и ко је он?“ —

Докле је Јаир говорио, у дворани је владала мртва тишина. Првосвештеник Ана подигао се у пола, са свога Престола и са необичном пажњом посматра Старца, као да би да прозре у најтамнији кутић његове душе. Јаир је до краја издржао овај готово прождирући поглед, и без икакве раздражености, мирно и полако, испричао догађај.

„Ти велиш да си својим очима видео, Јаире?“

— То ћу и над гробовима својих Отаца потврдити.

Првосвештеник се спусти на столицу и дубоко се замисли. У Зборници се ћутало и чекало. Најзад он погледа испод очију у Јаира и после кратког размишљавања запита га.

„И ти верујеш?“

— Шта? — рече Јаир.

„Да исцељује?“

— То сам својим очима видео.

„И да је Пророк?“

— То не знам.

„И да је ту моћ од Јехове добио?“

*) Јаир је био старшина зборнице капернаумске, а не гадаринске. Да није био гадаринске потврђује већ и сам текст Јеванђељисте Марка и Луке.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ни то не знам! — одговори Јаир. Он је од колена Давидова, али од веома нискога рода. Син Назаретскога дрводеље. Ако Јехова усхте Себи Пророка, неће га тражити у тако нискоме роду. Па ипак, о, Ано, Првосвештениче! у Гадарској Зборници све је пољуљано. Назарећанин прича своју Науку, која се противи Законима и твори чудеса у Гадарској околини, око Генезаретскога језера Њега чују, виде и купе се око њега Како да протумаче Свештеници ову моћ? Како да разуме Народ у оно, што својим очима гледа?

Првосвештеник уста и објави да је Јерусалимска Зборница и са других страна добила сазнање, да Назарећанин има неку моћ, али на основу Светих Књига, Зборница је већ објаснила, да та моћ, не долази од Јехове. Јехова је учинио Савез са Изабраним Народом, дао му писане Законе, којих се мора придржавати у свему, а ко војује противу тих Закона тај је противу Јехове. Назарећанин је противу Закона, он је против Јехове; а одабраник од Јехове постаје другар и савезник *Велзевула*. „И ето, — заврши он — „сада и сами можете видети, да ову моћ прима он из руку самога *Велзевула*, који улази у Изабрани Народ, да га са стазе Јеховине заведе на криву стазу.“

Скупштина је, климањем глава и другим знацима одобравања пратила говор Првосвештеника, а када овај доврши, наста силан жагор одобравања. Када се жагор утиша, Ана узвикну:

„А ти, Јаире, старешино Зборнице Гадарске, верујеш ли и ти да је тако?“

— Примам ваше разлоге, јер су основи на Светим Књигама, и владају се по њима! — одговори Јаир и седе међу остале Свештенике и Тумаче, који му учинише места.

*

Врло нерасположен и узрујан, седео је Јаир на својој камили, која је, на повратку из Јерусалима, грабила долином Јорданском Старешине свију Зборница у *Галилеји* и *Вашанеји* — *Галадишасу*, добили су једно упуство, да нажљиво мотре на сваки покрет Назарећанина, да у његовим Проводевима и раду пронађу све

што би се косило са Законима Мојсијевим, те тако да га оптуже код Тесарева Намесника. Као добар познавалац Светих Књига, Јаир је опажао да Наука Назарејчева не иде у ток са Мојсејевом. Он никако не мога схватити Братетку Једнакост, између Јевреја и Римљана, Перзијанаца, Араба и Скита. Њему чудновато звоњаху оне речи, да се Љубав Јехове подједнако растире на све, и да човек, ако жели да се удостоји Царства Небеснога, не само мора угушити у себи страсти освете, него чак и тачно одмерену Правду: „Око за око, Зуб за зуб!“ — Назарећанин хоће да је већи од Пророка; он одбацује *Правду* — он прича *Милосрђе*. И још више! Он, не само да прашта ономе, који му ископа око, него му и друго нуди.

Као сви Јевреји тако и Јаир није могао да разуме друкчије оваково проповедање мањ као крајњу претераност. Замишљао је прво себе, а одмах за тим и свој Народ у положају овакове науке. Дође му на ум господарски Рим, који је потлачио Изабрани Народ, и његова патриотска мржња запламте још силније Њему пуче пред очима, учини му се да је прозрео у крајњу сврху Назорејца:

„Римљанин!“ — зашкрипа зубима и плаховито се удари песницом по колену. — Овакова наука од Израилца Израилу, само Риму користи. Успу ли да нас одвоје од Закона и Вере Праотаца, онда смо са свим пропали. Као развејани прах, под дахом ветрова, расуће се Израил на све стране, и неће бити Пророка више, који ће развејану прашину поново прикушити, да од ње начини Гору Господњу.

Камила је журила пуним корацима. Градићи: *Гадди*, *Бешаран*, *Јекмаан* и *Сокош*, чије зидове заљускују таласи Јордана, губили су се за њим. Наскоро угледа и дубоки *пошок Јаковљев*, где се улева у Јордан. Десно, у даљини, дижу се камене аравијске планине, што растављају Арабију од Палестине, а пред њим пукла песковита равна, прошарана, ту и тамо, зеленим местанцима, као оазама у песковитој пустињи. Подневно сунце жегло је и расинало пламену кишу светлости на све стране, којој неодолеваше ни шатор на

камели, под којим Јаир сеђаше. Узбуђење и нерасположење које га мучаше, докле замршеним мислима не створи извесан поредак, сада га пређе, а место тога наступи понова оно мирно достојанство и одлучна збиља, његове мудрачке парави.

Досадање мисли почеше мало по мало уступати места другима, које неимађаху међусобних веза ниучему. Што се више ближио родноме месту, све му је више помисао кружила над равним кровом двоспратнога дома, који се из мора зелених палма, бадема и других шумовитих вођака, беласкао. Под тим кровом, у свежини тога зеленила, очекује њега његова малена Ада, анђелак, кога је Јехова послао дому његовоме, да му у позној Јесени живота унесе свежи дах пролећа, који нам обнавља давно нечезло детињство, одстрањује поглед од расклопљене ивице гроба, на нас повраћа у доба златних сапова, прве младости. Помисао на Аду разнежи душу Јаирову и он се започе губити у небројене сваки данње ситнице, што му се у близини овога детета обнављаху. Те ситнице, преко којих би дух млада човека прешао и непримећујући их, а које у старачкој души остављају дубоке трагове, који се светле и загревају зимску студен старости, испуњавашу му душу до вршка. Он и сада види онај цбушић ситних смокава а под њим своју малену Аду, како се забунила и чисто зајаприла око озбиљна посла. Разастрла крилицу бела платна, поређала палмово лице, на које је патрнала пуно ситница и играчака. У њезиној близини седи он, на каменој клупи, и задубљен у расклопљену књигу, мучи се да светлошћу свога ума прозре у нејасне тамнине Талмудске мудрости.

„Тата, Тата!“ — виче детенце — „ходи брзо, ходи брзо!“ — Он чује овај свежи гласић, али зароњен у мрачне дубине и непоминљива на њ. Али од једном као неверица доскакута она и поче га дрмусати за широки рукав хитона: „Тата, остави то, тата!“ Мала тиранка није се смирила, докле непоремети сав поредак мисли, што их Зборнички Мудрац проучава, докле га, малим, пуначким ручицама, неизвуче из тамних дубина у којима се изгубио. Он оставља

књигу на страну, и вучен за рукав, озбиљни Мудрац Зборнице, слено иде за малим дететом, које га води у своју „кућицу“, ту му наређује да с њоме седне у траву. „Виш, ово је наша кућа, а ово, колачи, а ово, млеко, а ја сам, ко бајаги Мајка, а ти си моје дете.“ — Сад јој не достаје само мачкица, које је опет „друго дете“, и она озбиљно наређује „првоме детету“ да почува „кућу“ и да неодмиче од ње, и да не покраде с млека кајмак. „Но, но!“ прети му она пуначким прстићем, па онда, као брижна „мајка“, трчи по оно друго „дете“. И стари се Мудрац, поред мале „мајчице“ и мачета, са свим подети; игра по њезиноме унутству, ради како му она нареди, ваља се с њоме по зеленој трави, нева јој тихо, и — заборавља, да осим овога света под жбунићем, има још неки други, пун борбе и брига. У тим играма заборава на све, на озбиљне мисли, на свој положај, своје године, на све, само не на то, да је он „дете“ мале „Мајчице“; и то тако траје докле им не поквари друштво непослушно маче, које, чим уграби прилику, севне и загребе на врх ограда, на са узвијеним репићем и изгрбљеним леђима, гледа у малу „мајку“, која га негује, прети, плачући га зове патраг и најзад, сва уплакана и уморена, спусти главицу у крило свога послушнога „сина“, и тако као, окупана, заспи.

Тој маленој „Мајчици“, што својим ручицама тако често помрси и покида испреплетане нити његове философије, сад је већ дваијеста година Сад она пије више мала „Мајка“ али је весела ћерчица, која тако мило ћерета. Па то детенце, тај анђелак, што му га Јехова поклони, да га у старим данима, освежи и подмлади, као младица што је из усахлога грма избила, зар тај анђелак да се одбије од вере својих Отаца, да презре Законе Јеховине, да се изравна са Римљанком, Скиткињом или Перзијанком? — Није ли тај човек дошао у Израил, да Породицу и Кућу разори?

(Свршиће се)

П и с м о.

Које је 358 најугледнијих чланова православне српске парохије у Врлици управило

WWW.UNI
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Његовом Високопреосвештенству, госп. *Епископу Никодиму Милашу*, поводом гадног и недостојног покушаја унијаћења Врличких православних Срба.

Као што „Гласник православне далматинско-петријске епархије“ саопштава, писмо го гласи овако:

Свети Владико!

Теби је познато, а и цијели свијет данас већ знаде, да је у пошљедње вријеме, од стране вјеровитих непријатеља нашег светог Православља, покушано било да се у вјерску свијест овог српског народа улије капља отрова и да се из те меља пољуља света зграда народне нам цркве, коју су очеви наши тешком муком и натприродним напорима сачували и предали је нама у нашљество као најдрагоцјенији залог и најсветији аманет. Покушано је било, да се, недостојним и одвратним средствима времените користи и добитка, ишчупа из срцаца наших онај свети коријен, који су вјекови засадили, а патње и муке залијевале и из кога је нама увијек до сад, и кроз најцрње дане народног нам живовања, ницало цвијеће среће и добра, утјехе и божјег благослова. — Душмани нам рекоше: погазите прадједовску своју вјеру, одреците се цркве своје православне, поунијатите се, и обасућемо вас златом, покуповаћемо вам њива и ливада, исплатићемо вам дугове и учинићемо вас сретнима и честитима овдје на земљи.

И душмани усцјеше! — Неколико јадне браће наше, одњихане, као и ми, на материнском крилу цркве православне, посегнуше за варљивом срећом овога свијета, примше за готово празна душманска обећања и пред надлежном власти изјавише да се одричу цркве и вјере своје и да „драговољно“ прелазе у унијатство.

Тај издајнички глас ошинуо је као из ведрa неба гром сваког оданог сина православне цркве и својом страхотом поразио је сав православни народ ове парохије.

На тај црни глас и Ти си, Свети Владико! као прави пастир и отац наш, долетио међу нас да се лично увјериш и својим очима видиш, какву су недостојну игру заметнули душмани у овоме стаду Твоме, па да нас укријениш светим пићем чисте еванђелске истине, коју црква православна проповиједа и улијеш нам срчаности, да ово тешко искушење поднесемо оном ведрином духа и спокојством душе, која су врло нужна у борби са људима задојеним најцрњим фанати-

змом, људима, који не воде никаква рачуна о законима и захтјевима поштења, љубави, мира и спошљивости.

Хвала Ти за то, Владико Свети!

Утјешљиву Твоју ријеч народ је овај примио к срцу и она је за час била благи мелем уцвијељеној души његовој. Послеље Твога боравка међу нама ми смо гојили тврду наду, да ће претиостављене власти, које си Ти, не сумњамо, по истини о свему обавијестио, обратити озбиљну пажњу на ове немиле догађаје и учинити све, да се ова дивљачка игра, један пут за увијек, прекине.

Али, на велику жалост нашу, та нас је нада изневјерила и ми смо сво осуђени, да још и данас са највећим болом на души гледамо увриједи и пакости, што их цркви нашој наносе они људи, који би, по своме звању и узвишености своје службе, позвани били да сију свето сјеме љубави и међусобног поштовања. Нас тешко вријеђа и крв нам у главу скаче гледајући и слушајући гдје неки незвани апостоли, неки доцузи из бијела свијета, управ бијесно и махнито облијећу око сиромашне и малодушне браће наше и на све могуће начине, а највише новцем и обећањима, настоје да их придобију за црну мисао, да се своје цркве одреку и да пљуну на свој часни крст.

Да то превјеравање потјече из свијести и чистог увјерења оне јадне браће наше, ми би, и ако тужно и жалосно, опет за то мирно и спокојно то гледали и не би имали никаква разлога да се на ниједан начин вољи и одлуци њиховој противимо. Али кад видимо каква се средства за то употребљују, кад слушамо с каквом се накланом живавости и насладом на томе ради, — е, тад не можемо никако да останемо равнодушни и хоћемо, свом снагом свог увријеђеног срца, да одбијемо од свете цркве своје ову дрзовиту непријатељску навалу.

Теби је, Свети Владико! врло добро познато, а и нама су очеви наши приповиједали, да је и њих овака иста унијатска напаст гонила и да су и они на слична искушења стављани били. Али она света љубав према православној цркви, коју су они с мајчиним млијеком усисали, и њихова чиста и непомућена вјерска свијест учинише, да они, макар и цијеном својих глава, са-траше главу лукавој унијатској змији и светињу вјере православне предадоше нама завјетом, да је чувамо и бранимо.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

И ми, синови оних отаца, у чијим жилама тече она пста крв и чија срца једнако горе светим пламеном љубави према цркви православној, хоћемо да завјет њихов у свој неприкосновености испунимо и свету оставштину њихову у свему неповријеђену сачувамо.

Православни епископски народ ове парохије, у чије име ми сад говоримо, мрзи из дна душе своје прозелитско унијатство, које хоће да се подигне на рушевинама Православља и да се окористи сиротињом синова његових, те, прије него огорченост његова преврши сваку мјеру и прије него се, услјед непрестаних изазивања и увриједа душманских, одлучи на какав очајан корак, да своју најмилију светињу, своју вјеру сачува, обраћа се ево Теби, Свети Владико! Теби, првome сину православне цркве у овој покрајини, и своме духовномe оцу и старјешини, с најпонижнијом молбом, да га Ти узмеш у обрану и да се Ти код Високе Владе заузмеш, да се мирним и законитим путем отклони ова биједа и напаст од цркве његове и да му се у свој пуноћи обезбиједи слобода савијести, коју му зајамчују и темељни закони ове државе и очинска заштита Његовог Величанства најмилостивијег нашег Цара и Краља, под којом су увијек стајали, као што и данас имају срећу стајати православни Срби Австро-Угарске монархије, а посебно православни епископски народ ове крајине. Нека плаћеници унијатског бискупа, послје чијег се доласка овамо одма и повело ово демонско коло, престану више узнемиравати православни народ овај, који је кадар заложити све, па и животе своје, да цркви свој прибави оно поштовање, које она заслужује и на које има потпуно и неоспорно право.

Судбину нашу ми мирном савијести предајемо у руке Твоје, Свети Владико! и тврдо вјерујемо да ћеш Ти еву прокушану љубав своју уложити за срећу и напредак свете православне вјере и цркве, те мудрим настојањем својим отклонити од мирнога народа ове крајине напаст, у коју је сада пао и тим га сачувати од страшнога искушења, кад би се хтјело и на даље наметати му мрско унијатство.

У тој нади и тврдоме увјерењу остајући, ми потписани и крстом забиљежени, у име своје и свега народа ове епархије, љубимо Ти свету деценицу и молимо Те да нам удијелиш Свој свети владичански благослов.

У Врличкој парохији, дана 14. децембра 1895.

Свиједи 358 потписа.

ЛИСТАК.

Б Е Л Е Ш К Е.

(По наредби св. патријарха Георгија) учињен је прошле недеље при јектенијама усопним спомен блаженопоч. Митрополиту Николајевићу.

(Посмртна добротинства Митрополита Николајевића). Иза смрти митрополита Ђ. Николајевића дошла је на молбу конзисторије у стан митрополитов комисија котарског суда, да попише оставштину иза покојника и отвори *тестамент*, за који се знало, да је депонован у конзисторији и у покојника. У стану покојникову нађена је велика свота новаца које у готовини, које у папирима, око својих 53.000 ф. Покојни митрополит оставио је два тестамена, један од 1893., а други као додатак од новембра 1895., у којима је расположио са целом својом оставштином. Претежни део готовог новца завештао је старина на *добротворне сврхе*, а својој далекој родбини у Срему око 5000 фор. и свој драгоцен прстен. — С оним фундација које је за живота основао у Дубровнику и у Босни, и са овим, што је тестаментом завештао — око 43 000 фор. — *његови завештаји* у разне *просветне и добротворне сврхе* чине у свему близу 100.000 фор. а можда и више.

(Радња архијидејезалних епархијских власти). Архијидејезална конзисторија у својој седници од 18. (30). јануара о г. под председништвом Његове Светости преузв. г. патријарха *Георгија* решила је оспм осталих и ове предмете. Узета је на знање наредба Његове Светости президијалним путем благовремено издана подручним протопрезвитерима, поводом смрти блаженоупок. Епископа вршачког Нектарија Димитријевића, да овај жалостан догађај свом парохијском свештенству подручних им протопрезвитерата одмах објаве и оване наредбе, да се у свима црквама великим звоном огласи и течајем три дана свакога дана по три пут звони, и да се име блаженочившег у диптихон црквени упише и да се о усопним при св. литургији за шест недеља молебствија чине. — Узето је на повољно знање, да је кр. уг. министарство правосуђа у Будимпешти президијалним дописом умољено, да при новој државној казниони у Будимпешти установи једно место православног душепопечитеља и да се побрине да у самој згради те казнионе буде за себе и капела за православне казненике. — Известиће се Њег. Преузвишеност, Бан краљевина Хрватске, Славоније и Далмације, да ће ова конзисторија у своје време препоручити подручном парохијском свештенству као водитељима матица, да захтеване исказнице у погледу

мене житељства, које ће се увести услед преустројства земаљ. статистичкога звања, бесплатно слушава, али да се те исказнице статистичке у своје време правосл. срп. парохијском свештенству једино само са ћирилицом штампане разаслати имају. — Узето је на знање извешће архиђид административног одбора о томе, да је парохија у Крњешевци подигнута из VI. у V. плаћевни разред, а окр. протопресвитер земунски извештен је о томе с тим, да ће се плата пароху у Крњешевци у износу од 500 фор. годишњих већ у овој, 1896. г., издавати. — Услед смрти администратора парохије у Сибачу, јереја Ј. А. постављен је за привр. администратора тамошњег шишатовачки јеромонах Јустин Којић. — Поднесени од окружних протопресвитера именици, искази и податци односно световнога свештенства као будућих чланова мировинскога фонда за удовице и сирочад свештеничку, доставиће се вл. Саборском Одбору ради даље сходне употребе. — Поводом молбе јереја Ст. О. админ. парохије у М. Р., којом моли место личнога парохијскога помоћника у Добановцима, решено је, да се о томе преслуша дотична црквена општина и парох А. Т. да ли су вољни примити тога компетента за личног парох. помоћника или не. — Услед смрти пароха у Ст. П., јереја Стевана Шимића, постављен је за привр. администратора тамошње парохије јеромонах Арсеније Јеремш. — Пошто се из поднесених закључака цркв. скуштине у Г. Товарнику види, да се без веће припомоћи из јерарх. фонда не би могла основати у Ст. и Нови Бановци засебна парохија VI. разреда, нити би могла цркв. општина у Г. Товарнику (код Шида), по евентуалном разделењу, свештенику своје прев. решкриптом одређену дотацију давати, није дозвољено оцелување Ст. и Нов. Бановаца из заједнице им са цркв. општином у Г. Товарнику. — Полагању стечајног испита принуштени су јереји Стеван Обрадовић администр. парохије у Мали Радници, Лука Дане Мишић адм. парохије у Врднику, Никола Пујаковић капелан у Нови Карловци и Јован Латинкић катихета у Руми. — По предлогу надзорништва народно-црквених добара учињено је расположење у погледу одношаја између настојатеља манастира Кувеждина и јеромонаха, који пребива у филијалном манастиру Дивши (Бишци). — Донесена је пресуда у дисциплинарином поступку против пароха у М. јереја Ђ. М. — Донесене су три бракоразводне пресуде, од којих две гласе на сажитије а једна на развод брака.

(Проповедање). У прошлу, недељу православља, проповедао је у карловачкој саборној цркви ректор богословије, г. протојереј *Јован Вучковић*, о цркви

Христовој, православној; о дужностима према њој а о цевршењу тих дужности.

(Избор пароха). У *Митровици* се имао прошле недеље, обавити избор пароха. Но пошто ниједан кандидат није добио $\frac{2}{3}$ гласова, то ће у место изабраног именован бити парох у Митровици. Од принуштених избору компетентата, добио је админ. парохије у Стејановцима Драгомир Радошевић 24, протопр. капелан у Митровици Григорије А. Николић 17, а лични капелан у Кузмину Миливој Борић 2 гласа.

(„Гласник православне далматинско-истријске епархије“), што га издаје православна епархијска конзисторија у Задру, налази се у опасности, да би морао престати излазити ради малог броја претилатника а ради немања новчаних средстава, којим би га могла иста конзисторија у животу одржати. С тога администрација „Гласника“ тога позива, да га се претилатом потпомогне, а у своје позиву вели: Наш је задатак чист и јасан: упознавање свештенства и народа нашега са духовним животом далматинско-истријске епархије, ширење учења православне цркве и обраћа тога учења од сваког нападаја, ма с које он стране долазио. И према томе нашем задатку ми можемо и очекивати, да ће нас српско свештенство и народ хтјети драговољно претилатом на лист подупрети. — „Гласник“ ће излазити као и до сада свршетком сваког месеца. Цена је листу 3 фор. за целу годину. За стране земље 9 франака у злату. — Претилата се шаље: *Канцеларији Еп. Конзисторије у Задру*. — Препоручујемо Задарски „Гласник“ најтоплије и нашем свештенству и свакоме, ко жели, да се и у далматинском крају православног Српства узмогне чути увек глас у одбрану православља и оног дела православне цркве.

УПРАВА

Православне Српске Епархије
Горњо Карловачке.

Бр. ЕК. 16. ex 1896.

Изјава.

Јереј Младен Остојић, као капелан жуначки напасао је био у бр. 138. и 140. јавног листа „Србобрана“ год. 1894. неколико ступаца под насловом „Јади са обале Купе.“

У тој својој писанији заборавио се је он, па је пред јавношћу, недостојно увриједио каноничкога старјешану свога, надлежнога пароха и проту Рафаила Кукића.

На умољење Кукићево, управљено на ову Конзисторију, да се против онаких неоснованих нападаја од стране подложног му свештеника у заштиту узме, позван је јереј Младен Остојић у Платки на изјашњење. И ту је Остојић пред делегираним од Конзисторије повјерљивом, па записник изјавио своје кајање за уврједу нане-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

се Кукићу у споменутим „Јадима с Куне“, и обећао, да ће те уврједи јавно опозвати. И Консисторија и Кукић задовољше се том изјавом његовом. А и, да он не би тога опозива свога тако стилизовао, да њим опет пове уврједи уврјеђеном Кукићу нанесе, позвала је Епархијска Консисторија Кукића, да он стилизује и амо пошаље тај позив, да га Остојић потпише и публикује у „Србобрану“. И прото се Кукић одазове и пошаље амо текст опозива тога, врло благо и без понижавања за Остојића смишљен и састављен.

Али Остојић није сачекао, да му се даде текст за опозив, него је утекао и написао сам изјаву, опет у „Србобрану“, којом — баш онако, како је слутила Епархијска Консисторија, — поново врјеђа проту Кукића, јер рече у њој, да опозивље уврједи, нанесене Кукићу, пошто му је „пресануло врело доказа његових“, (т. ј. умрло му је свједок; а да је свједок жив, онда да би он тобоже доказао, да је имао право.)

Том се изјавом није Консисторија задовољила, него је позвала Остојића, да публикује изјаву тако, како му је стилизовао Кукић. И позвала га је и један пут, и два пута и три пута, и он не хтједе послушати.

С тога је обзиром на слабо здравље истога Остојића; обзиром на биједно стање његове породице, и обзиром на честитост родитеља његовога ријешено, у данашњој сједници консисторијалној, одустати од оних последица које је изазвала његова непослушност и упорност, на га осудити на тромјесечну епитимију у манастиру Гомрју.

А за задовољштину уврјеђеном проти Рафалу Кукићу по дијецези циркуирати, и дати у „Српском Сиону“ штампати део Остојићеве записничке изјаве, пред консисторијалним повјеренством изјављене 8./2. 1895 А тај део гласи: (ceteris emissis) „Моје је увјерење сада, да сам се оштрије изразио према гоеп. проти Кукићу, а оштрије сам се изразио ради тога, што сам тада био у врло тинким приликама и големим невољама, те слушајући час од овог ово, час од оног оно, нисам могао појмати ни увидити домашај ни тежињу тих изражаја, који садржавају у себи велику уврједу за гоеп. проту Кукића, и молим и високодостојну Консисторију и гоеп. проту Кукића, да узму у најмилоствивије призрепије моје тадање неуродне околности, под којих сам утицају тада био, и да ми опросте ту погрешку и ту г. проти нанесену уврједу, коју сам приправан јавно опет у „Србобрану“ опозвати

У *Плашкол*, 8. фебруара 1895.

Младен Остојић с. р.

Из сједнице Епарх. консисторије, држане у *Плашкол*, 18. јануара 1896.

Епарх. Консисторија
горњо-карловачка.

ОГЛАСИ.

Ad бр К. 1923 ex 1895. — 83 ex 1896.

Е Д И К Т. 14. 3—3

Услед бракоразводне молбе Лазара Радића из Илаче против супруге му Даринке, сада непозната боравишта — овим се позива речена Даринка, да у року од године дана, рачунајући од првог уврштења овог едикта у новине, консисторији овој или сама лично предстане или место садањег пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице арх. консисторије, држане у Карловци 18. (30) јануара 1896.

Архиђецезална консисторија.

Ad бр К. 1945 ex 1895. — 84 ex 1896.

Е Д И К Т. 15. 3—3

Услед бракоразводне молбе Ђорђа Стојковића из Срп. Црње против супруге му Милице рођ. Вукић, сада непозната боравишта, — овим се позива речена Милица, да у року од године дана, рачунајући од првог уврштења овог едикта у новине, консисторији овој или сама лично предстане или место садањег пребивања свога пријави, пошто ће се иначе против ње поведена бракоразводна парница и без ње окончати.

Из седнице архид. консисторије, држане у Карловци 18. (30) јануара 1896.

Архиђецезална консисторија.

С Т Е Ч А Ј 16 2—3

Расписује се стечај на четир чиновничка места у срп. прав. цркв. школској опћини ново-садекој, и то:

1. на место перовође с платом од 300 ф. год.
2. „ „ књиговође „ „ „ 1000 „ „
3. „ „ благајника „ „ „ 600 „ „
4. „ „ ексектор-писара с платом од 500 фор. годишње.

Књиговођа и *ексектор-писар* полажу кацицију у износу своје *једногодишње* а *благајник* у износу своје *двогодишње* плате или у вредносним панирима, који имају своју важност на берзи.

Дужности су прописане у правилима за чиновнике у срп. прав. цркв. школ. опћини ново-садекој.

Рок стечају је 4 недеље дана од првог уврштења.

У Новом Саду, 2. 14. фебруара 1896. г.

Кузман Миловановић
пр. перовођа.

П. Попадић
председник.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СТЕЧАЈ

17 2—3

Расписује се стечај на једно новоустановљено учитељско место и једно новоустановљено учитељичко место V. и VI. разреда срп. нар. средњих школе новосадске.

Плата је, како учитеља тако и учитељице, ова: 1000 круна у име редовне плате; 300 круна у име станарине и 100 круна у име огрева. Дужности су прописане школском уредбом. Компетовати могу само потпуно оспособљени. Рок стечају је 6 недеља дана од првог уврштења.

У Новом Саду, 2. 14. фебруара 1896. г.

Кузман Миловановић
пр. перовођа.

П. Попадић
председник.

Ad K 1971 ex 1895 — 111 ex 1896.

СТЕЧАЈ

19 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено парох. место V. разреда у Пачегину.

Рок пријавама до 3. (15.) марта 1896.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловци 18. (30.) јануара 1896.

Архидијецезална конзисторија.

Број 12 ex 1896.

СТЕЧАЈ

18 2—3

Овијем се испишује стечај на парохију III. класе у Слатини.

Молитељи имају пштруиране молбенице своје овамо најкасније до 12. (24.) марта 1896. поднијети.

Из сједнице епархијске конзисторије у Пакраду 16. (28.) јануара 1896.

Епархијска конзисторија пакрачка

E. 1330. I. 105. ex 1895.

ЕДИКТ

20 2—3

Позива се овим путем Спаса Ђорђевић, ратар из Павлиша, који је пре по године у свет отумарао, да се у року од 40 дана после првога уврштења овога едикта потписаном духовном суду пријави, јер ће се иначе бракоразводна парница, коју је овде против њега покренула супруга му Ана рођ. Марилов из Павлиша и без њега довршити.

Из седнице епарх. конзисторије у Вршцу 22. јануара 1896. држане.

Епархијска конзисторија вршачка.

ЛИВНИЦА ЗВОНА И МЕТАЛА АНТОНА НОВОТНИЈА У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — и израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако, да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торуњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

28 24—26

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајева плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч. — Неплаћена писма се не пријају. — Рукописи се не враћају.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље: на годину 5, фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожиха у Београду. Поједини бројеви стају 10 новч.

Штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима.